

TRAMPOLINE

ZOMEREDITIE 2022

Lokale besturen
in actie voor **kwaliteitsvolle**
basisvoorzieningen
voor **jonge kinderen**

p.4 **Het Arendonkse momentum
rond warme transitie**

p.8 **Boom: Door Trampoline
scherpere focus op onze doelen**

p.14 **Trampoline Oud-Turnhout
uit de startblokken**

p.19 **Niel zet
gezinsondersteuner in**

p.23 **Ravels – op het spoor
van warme transitie**

p.27 **Babyborrel in Rumst,
samen actief in de buurt**

p.31 **Een schoolbox is veel meer
dan een doos, weten ze in Turnhout**

—
'Sinds die inspiratieavond
heb ik de hoop om een beleid
uit te schrijven rond warme
transities.'

—
ROB BLOCKX

Schepen van Jeugd, Gezin en Onderwijs

Het Arendonkse momentum rond warme transitie

‘Warme transitie’ is een thema dat niet meer weg te denken is in beleidsdocumenten en praktijken van zowel kinder- en buitenschoolse opvang als van (kleuter)scholen. Het inzicht is de voorbije jaren erg sterk gegroeid dat een warme overgang van thuis naar kinderopvang, van thuis/kinderopvang naar de kleuterklas het welbevinden van kinderen én ouders ten goede komt. In Arendonk is dat besef al een tijdje aan het groeien. En ze voegen nu de daad bij het woord. We spraken erover met **Rob Blockx**, schepen van Jeugd, Gezin en Onderwijs, en met **Valerie Machilsen**, deskundige onderwijs en buitenschoolse opvang.

‘Er blijkt al een goed draagvlak in Arendonk te zijn om met warme transitie actief aan de slag te gaan.’

VALERIE MACHILSEN
*Deskundige onderwijs
en buitenschoolse opvang*

Wanneer kwam het thema van warme transitie ter sprake in de gemeente?

Rob: In het begin van de legislatuur was er in de Gezinsraad een denkoefening geweest. Daar kwam de overgang van kinderopvang naar kleuterschool al onder de aandacht. De leden erkenden dat hier nog groei mogelijk was en dat een betere samenwerking nodig was. Ook het Lokaal Overleg Kinderopvang kaartte dit thema al aan. In het voorjaar van 2021 belegden we een vergadering met de coördinatoren van de kinderopvang en de directies van de basisscholen. En tot onze verrassing kenden zij elkaar eigenlijk niet. Er werd over vele zaken uitgewisseld en nagedacht. De aanleiding om rond warme transitie te werken was de oproep die toen rondging rond ‘Doorgaande Lijn’¹. We wisten dat we die subsidie niet konden halen, maar het gaf wel aanleiding om te constateren dat er meer contact mocht zijn tussen de kinderopvang en de kleuterschool.

Jullie hebben dan vanuit de gemeente een inspiratieavond georganiseerd op 12 mei. Hoe verliep die?

Valerie: De inspiratie-avond werd een groot succes met 23 mensen. Zowel coördinatoren en directies van beide sectoren als kleuterleerkrachten, kinderbegeleiders van kinderdagverblijven en onthaalouders kwamen op die donderdagavond bijeen om geïnspireerd te worden over het belang van warme transitie. Ter

voorbereiding van die avond hebben we bij deze sectoren goed gemobiliseerd, zowel bij het Lokaal Overleg Kinderopvang als op de directievergadering van de basisscholen. Zij waren daar meteen voor te vinden. Zij hebben hun medewerkers voor die avond warm gemaakt, en ik heb regelmatig gebeld of mensen aangesproken om ervoor te zorgen dat we een mooie vertegenwoordiging hadden van kinderbegeleiders en kleuterleerkrachten. Ik denk dat ervan bijna elk opvanginitiatief en elke school mensen aanwezig waren.

Rob: Door zo proactief als gemeente te mobiliseren, gaven we de mensen ook wel het gevoel dat we ze er graag bij hadden.

Valerie: Ik had bij dit mobiliseren steeds het gevoel dat iedereen in dit thema ook wel kansen zag, er enthousiast over was. Er blijkt al een goed draagvlak in Arendonk te zijn om met warme transitie actief aan de slag te gaan. Dat hebben we te danken aan de coördinatoren van de kinderopvang, de directies en zorgcoördinatoren van de scholen. En iedereen was zeer tevreden over de inspiratieavond. Alleen al om bij elkaar te zijn, om kennis te maken, om samen na te denken en te brainstormen over het thema. Het gevoel leefde bij iedere aanwezige: hoe kunnen we voor onze kinderen een beter overgang organiseren?

Rob: Ik kreeg veel lofbetuigingen over de avond. De aanwezigen vonden het belangrijk om echt mee te zijn, om samen na te denken over mogelijke acties. Zij werden in gemengde groepen uitgedaagd om zowel op lange als op korte termijn na te denken over mogelijke gezamenlijke acties om de overgang voor kinderen en ouders zo warm en inclusief mogelijk te laten verlopen.

Wat is nu de volgende stap?

Valerie: We willen graag starten met een werkgroep bestaande uit medewerkers van beide sectoren om de concrete ideeën van de inspiratie-avond verder uit te werken. Ik heb rondgevraagd wie in die werkgroep wil zitten en er is heel wat animo. Ik denk dat we van elke school en opvanginitiatief twee, drie mensen mogen verwachten, ook onthaalouders! We zullen dus bijna evenveel mensen in de werkgroep hebben zitten, als er mensen op de inspiratieavond aanwezig waren. Eind september komen we voor het eerst samen.

Rob: We moeten het momentum vasthouden. Iedereen loopt er nu enthousiast over. De agenda voor die eerste werkgroep ligt nog niet vast, maar we hebben al enkele thema's voor ogen, zoals jobschaduw, dus leren door elkaars situatie te beleven.

Valerie: Andere thema's zijn: hoe kunnen we informatie van de scholen, zoals de infodagen en de visie, delen met de kinderopvanginitiatieven? Hoe organiseren we de overdracht van info over het kind? Is het een idee om de wemomenten uit te breiden? En uiteraard gaan de mensen zelf ook nog nieuwe ideeën aanreiken. Het is leuk om dit uit te werken omdat de mensen er zo enthousiast over zijn.

Rob: Sinds die inspiratieavond heb ik de hoop om hierrond een beleid uit te schrijven. Dus dat is een fijn gevoel. Hier zitten echt wel groeikanalen in!

1 Het project 'Doorgaande Lijn' loopt op dit moment en is een initiatief van Het Agentschap Opgroeien, het Departement Onderwijs, het Agentschap Onderwijsdiensten (AGODI), de voormalige minister Beke en minister Weyts.

Zo kunnen we het verschil maken

Tijdens de inspiratieavond kwamen tal van ideeën naar boven, zowel op lange termijn (droomoefening) als op korte termijn (acties voor binnenkort).

Een greep uit wat we op de flaps lazen:

- Een DVD met voorstelling van de scholen
- Een "30 seconden"-filmpje
- Filmpjes naar de ouders, aangeschreven door de gemeente
- Meer avonden zoals dit
- Gaan gluren bij de bureaus
- 'Meet & Greet' tussen opvang en scholen (met kaas en wijn?) om zo de verschillende visies te leren kennen
- Zicht op ontwikkelingsdomeinen van de opvang en de ontwikkelingsdoelen van de kleuterscholen
- Hoe werken ze in de instapklas, in de opvang?
- Info rond aanpak bij kinderen doorgeven van opvang naar kleuterscholen
- Als begeleider mee naar de klas gaan
- Meer ouders op bezoek in alle scholen (zodat ze een bewuste keuze maken)
- Kleinere groepen in kleuteronderwijs
- Samenwerking onthaalouder – school
- Van 0 tot 18 jaar op één locatie

—
'Trampoline stelt ons
in staat om dieper
na te denken over
wat we eigenlijk willen
bereiken.'
—

‘Door Trampoline scherpere focus op onze doelen’

Boom zet *Theory of Change* in bij acties

‘In Boom hebben ouders een plek waar ze een stem hebben. Waar kinderen (en hun ouders) kansen hebben om nieuwe ervaringen op te doen in een sociale omgeving. Professionals in Boom kennen elkaar, wisselen uit en werken samen. Ze zetten binnen hun werking het kind (en zijn/haar gezin) centraal. Het beleid ziet de permanente noden en zet in het op het verder uitbouwen van een kwaliteitsvol flankerend armoedebeleid. In dit geheel fungeert Huis van het Kind Boom als centrale draaischijf.’ Dit is de Trampoline-missie van de Boomse werkgroep. In dit artikel belichten we twee van de acties die de missie moeten concretiseren: de Speelbabbel en de evaluatie van de brugfigurenwerking in functie van een nog sterkere verbinding met en tussen ouders.

—
‘Sommige kinderen zitten immers in een appartement, met weinig speelgoed. In zo’n Speelbabbel zie je die dan volop floreren.’
—

DORIEN CLAES
coördinator Huis van het Kind Boom

De Speelbabbel als ontmoetingsplek voor kinderen en ouders

Voor dit luik hadden we een gesprek met **Dorien Claes** en **Nadia El-Hajouti**, resp. coördinator en medewerker Huis van het Kind Boom.

Wat is de Speelbabbel eigenlijk? Welke doelen zitten erachter?

Dorien: De Speelbabbel is bedoeld voor ouders met kinderen tussen 0 en 3 jaar. Op onze locatie in de Buitenschoolse Kinderopvang (BKO) ’t Kersenpitje brengen we ouders samen en proberen we hen in contact te brengen met elkaar en willen we ook hun kinderen laten spelen in een leuke en uitdagende ruimte. Sommige kinderen zitten immers in een appartement, met weinig speelgoed. In zo’n Speelbabbel zie je die dan volop floreren. Daar mikken we op: het effect voor de kinderen van een andere omgeving, andere kinderen, uitdagend speelgoed ... De locatie zit goed, al is ze een beetje buiten het échte centrum met het gemeentehuis. Maar we liggen vlakbij het consultatiebureau van Kind en Gezin, het OCMW, de politie, het is heel toegankelijk met het openbaar vervoer ... Tijdens de Speelbabbel gaan er ook, in hetzelfde gebouw, consultaties door bij Kind en Gezin. De medewerkers daar kunnen dus heel laagdrempelig ouders doorverwijzen naar onze Speelbabbel.

Nadia: We hebben vóór corona al een gelijkaardig initiatief gehad, de Tatertuin, maar dat liep niet

echt goed: de ruimte leende zich er niet toe (vond plaats in onze ruilwinkel en had geen buitenruimte) en er waren momenten dat er niemand kwam opdagen. De naam van het ontmoetingsmoment was niet duidelijk en er zat weinig visie achter. Het Trampoline-project was de aanleiding om het geheel te herdenken, om een kader te creëren. Op basis van de *Theory of Change* (zie kadertekst) hebben we samen een visie opgemaakt: wat is onze missie, welke effecten streven we na, welke doelstellingen beogen we? Het is niet de bedoeling om indicatoren te zitten afvinken, wel is het belangrijk dat we regelmatig onze visie naast onze werking leggen, om ons alert te houden.

Hoe verloopt zo’n ontmoetingsmoment in de praktijk?

Dorien: We zijn in mei 2022 begonnen met een try-out van drie Speelbabbels, telkens op een vrijdagochtend tussen 9 en 11 uur, om de andere week. We hebben heel veel mensen aangesproken, iedereen die in de Ruilwinkel kwam gemobiliseerd, instagram en whatsapp gebruikt om mensen ervoor warm te maken. We hebben extra ingezet op het bereiken van kwetsbare gezinnen. Zij twijfelden soms, ‘ik ken daar niemand’, waarop we zeiden ‘ja maar je kent ons, en als je wilt komen, bel ons of we komen je halen’. We hebben dus echt de drempel zo laag mogelijk gehouden en mensen geënthousiasmeerd. Die zorg daarrond is heel belangrijk. Deze try-out was echt een succes. We telden tussen de 6 en de 10 ouders, er waren ouders die meerdere keren kwamen, er was een goede mix van vaders en moeders, van middenklasse- en kwetsbare gezinnen, nationaliteiten ... Het gaat soms om ouders die hun kinderen niet naar de opvang kunnen sturen omdat er geen plaats is, of hen bewust niet naar de opvang brengen.

Nadia: Ik ben de gastvrouw. Ik doe de ontvangst, heet iedereen welkom, bevordert de gesprekken tussen de mensen, zorg dat de kinderen spelen, enzovoort. Ik stel me voor, ik stel de ouders aan elkaar voor en probeer linken te leggen om zo het gesprek op gang te brengen. Ik ben de tussenpersoon. Ik zorg er ook voor dat de ouders betrokken zijn bij het spel, dat ze actief bezig zijn met de kinderen. We willen niet dat onze Speelbabbel een soort opvang lijkt die wij orga-

DE THEORY OF CHANGE TOEGEPAST OP HET VISIEKADER VOOR DE SPEELBABELS

IMPACT	Gekwalificeerde uitstroom verhogen (Doelstelling Trampoline) ↑	
	Ouders hebben de handvatten om hun kind te stimuleren in het leren/leven. ↗ ↖	
EFFECT	Ouders zijn versterkt (in hun rol als ouder, burger, vriend(in),...) ↑	Kinderen worden uitgedaagd om de wereld te ontdekken ↑
ALGEMENE DOELSTELLINGEN	<ol style="list-style-type: none"> 1 Opbouw van een netwerk waar ouders steun krijgen en terecht kunnen met hun vragen 2 Krijgen handvatten om kind(eren) te ondersteunen in het leren 3 Investeren in zelfzorg 4 Bouwen zelfvertrouwen en overwinnen drempels 	<ol style="list-style-type: none"> 1 Leert in een andere omgeving dan thuis 2 Voelt zich veilig in een andere omgeving dan thuis 3 Versterking van de sociale vaardigheden: leert andere kinderen en volwassenen kennen en vertrouwen
SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN	<ol style="list-style-type: none"> 1 <u>AD1 dmv:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Toeleiding naar organisaties - Ontmoeten van andere ouders - Gesprekken met ouders en begeleiding - Ontstaan van een vertrouwensband tussen ouders 2 <u>AD2 dmv:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Ouders worden ondersteund in speltechnieken en belang van spelend leren 3 <u>AD3 dmv:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Focus op ont-MOETEN 4 <u>AD4 dmv:</u> <ul style="list-style-type: none"> - In een veilige omgeving worden mensen bekrachtigd in hun kunnen 	<ol style="list-style-type: none"> 1 <u>AD1 dmv:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Inzetten op het spelen (met educatief speelmateriaal) - Inzetten op zelfredzaamheid 2 <u>AD2 dmv:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Spel met eigen ouder is startpunt 3 <u>AD3 dmv:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Spelletjes met andere kinderen, ouders en begeleiding wordt gefaciliteerd

niseren. Het gesprek tussen de ouders was heel mooi om zien. Ze hadden het spontaan over verschillende onderwerpen; de school, de eerste tandjes, voeding ... In gesprekken toets ik ook af of ze bijvoorbeeld al een kleuterschool op het oog hebben voor hun kindje van anderhalf jaar, of ik hen daarbij kan helpen. Zo leiden we ook toe naar ons aanbod en de ondersteuning die we bieden in ons Huis van het Kind. Als andere gemeenten een gelijkaardig initiatief willen

starten, is het best om goed na te denken over wie de 'gastvrouw' zal zijn. Het is een belangrijke functie. Je hebt iemand nodig die gemakkelijk contacten legt. Vanaf het moment dat ouders er voor de eerste keer komen, moeten ze zich redelijk snel op hun gemak voelen.

Dorien: Nadia heeft een natuurlijke flair om gesprekken op gang te houden, zonder dat het geforceerd overkomt.

Wat zijn de toekomstplannen?

Nadia: Tijdens de zomervakantie is de BKO niet beschikbaar en kunnen we de tijd nemen om te evalueren, na te denken en bij te sturen. We willen eind september-begin oktober 2022 de Speelbabbels opnieuw opstarten. We willen die nog professioneler uitwerken. We gaan op zoek naar iemand binnen het kinderdagverblijf of binnen de BKO die de Speelbabbel mee kan bemannen of een activiteit kan voorzien. We gingen, op initiatief van Trampoline, op studiereis naar Speelen Ontmoetingsplek Baboes in Brussel. Daar hebben we veel zaken gezien en tips gehoord die we ook gaan implementeren.

Dorien: We gaan een flyer opmaken met de kalender en activiteiten tot en met december. Dan hebben we alle seizoenen gehad, want we zijn niet zeker of mensen in de winter wel gaan komen. Het is belangrijk dat we kritisch blijven

kijken naar onszelf. We zetten sterk in op twee missies: ouders in contact brengen met elkaar, elkaar versterken, en kinderen stimuleren. Naar de volgende Speelbabbels willen we ook af en toe georganiseerde activiteiten aanbieden zoals yoga, turnen, een knutselactiviteit, naar het buurtrestaurant gaan, een wandeling maken enz. Maar het vrij spel blijft even belangrijk. Wat impactmeting en *theory of change* betreft, houden we bij hoeveel ouders en kinderen er waren en de leeftijd van de kinderen. Meer dan dat turven we op dit moment niet. Wel nemen we er onze doelstellingen geregeld bij, om zo alert te blijven: dit is niet gewoon een speelmoment, hier hebben we bepaalde doelen mee die we willen bereiken. Die doelen zijn wel flexibel. Dus we gaan niet voor een visiekader waarbij je van alles 'afvinkt', wel voor een kader waar we blijvend oog voor hebben. Reflecteren en jezelf in vraag stellen is belangrijk, we blijven bijleren.

De Brugfigurenwerking: impactevaluatie

Theory of Change

Zowel voor de **doelen van de Speelbabbel** als voor de **evaluatie van de brugfigurenwerking** is een *Theory of change* ofwel 'ToC' opgesteld. **Anaïs Masure**, stafmedewerker Sociaal Beleid Boom, heeft hiervoor de aanzet gegeven: "Je maakt een theorie op die aanduidt hoe je naar je verandering toewerkt. Door verschillende doelstellingen schematisch onder of boven elkaar weer te geven krijg je met één schema een volledig zicht op je werking."

Alles draait dus bij een ToC om het inzichtelijk maken van de redenering naar **impact** toe. Je brengt doelen en tussendoelen, acties en indicatoren in kaart. "Op die manier ga je een 'veranderingspad' definiëren naar je ultieme doel. Dat doel bereik je via verschillende tussendoelen. Om die te bereiken, ontwikkel je acties. Die acties zijn uitgangspunten voor de dagelijkse werking in het project. Je kan ook aan de verschillende acties indicatoren koppelen. Dat heet dan 'impactmeting', wat niet hetzelfde is als 'impactevaluatie'. Bij een impactevaluatie ga je bekijken, of evalueren, aan welke impact je project gaat bijdragen en via welke doelstellingen je die impact kan bereiken."

Een TOC geeft met andere woorden een concreet **zicht op veranderingen** die je wil bewerkstelligen met je dagelijkse praktijk waarbij ook schematisch hoger liggende doelen worden weergegeven. "Een TOC is een 'levend' document omdat je werking ook steeds evolueert. Met de ToC wil ik een kapstok aanreiken om zowel nieuwe actieplannen op te stellen als te evalueren."

Impactevaluatie brugfigurenwerking

Eén van de acties van het Boomse Trampolineactieplan was het evalueren van de **brugfigurenwerking** in de Boomse basisscholen en verder inzetten op schoolbeleid en het lerarenteam. Leerkrachten zullen handvaten rond verschillende thema's krijgen om ouders beter te kunnen ondersteunen. De ToC was ook hier het instrument voor de evaluatie. Deze werking wil immers ook een bijdrage leveren aan een bepaalde impact realiseren, met name aan een succesvolle schoolloopbaan van kinderen. "In Boom zijn er

twee brugfiguren actief die in zes basisscholen werkzaam zijn."

De brugfiguren treden tussen verschillende actoren op als een laagdrempelig aanspreekpunt, vertrouwenspersoon en expert. Ze **ondersteunen gezinnen** in hun vragen en leiden ze toe naar welzijnspartners om hen aanspraak te geven op hun rechten. Daarnaast kunnen ze ouders en school ondersteunen in het opbouwen van een vertrouwensband door bijvoorbeeld ouders bij te staan in gesprekken met de school, een kader te scheppen voor het schoolteam over de leefwereld van de kinderen op de school, samen met schoolpersoneel bepaalde beleidskeuzes kritisch onder de loep nemen, ...

Op het moment van schrijven (zomer '22) zijn de bevestigingen van alle stakeholders (ouders, leerkrachten, directieteam, betrokken partners) verwerkt en stelt Anaïs een **syntheseverslag** op. Ze licht al een tipje van de sluier op: "Brugfiguren vangen veel vragen van ouders op. Die vragen zijn vaak schoolgerelateerd: uitleg over het onderwijs bij huisbezoeken, organiseren van oudergroepen en activiteiten voor ouders, ondersteuning wat betreft huiswerk en leerklimaat thuis ... Verder gaan de vragen over kinderopvang, vrije tijd, administratieve en financiële zaken en willen ouders graag wat uitleg over de diverse welzijnsdiensten." Uit de evaluatie blijkt dat de ouders deze werking goed kennen en appreciëren. Wel kunnen de leerkrachten nog beter bewust gemaakt worden van de aanwezigheid en de doelen van de brugfiguur. Ook de samenwerking met de partners gaan we verder bijsturen, waarvoor we terug de *Theory of Change* zullen gebruiken."

Als de hele evaluatie goed is doorgesproken met de brugfiguren, worden eerste voorstellen van **actieplannen** met de scholen uitgewerkt, te bespreken bij de start van het nieuwe schooljaar (2022-23).

Anaïs besluit: "Trampoline gaf ons een gelegenheid om samen te zitten met enkele partners en goed na te denken over wat we doen en hoe we dit zo goed mogelijk uit te voeren. Trampoline stelt ons in staat om dieper na te denken over wat we eigenlijk willen bereiken."

Trampoline Oud-Turnhout uit de startblokken

Oud-Turnhout, is een gemeente met 14.200 inwoners, 428 daarvan zijn 0- tot 3-jarigen. Het bestuur is ingestapt in het Trampoline-project om enkele uitdagingen aan te pakken, met name stijgende cijfers inzake kinderarmoede, een toenemend aantal jonge werklozen zonder diploma, enz. We spraken met **Liesbet Dierckx**, schepen van Kinderen, Jeugd & Gezin, Sociaal Beleid en Onderwijs, en **Sofie Geudens**, OCMW-medewerker over hun Trampoline-Traject.

In jullie Trampoline-missie staat de ambitie om een beleid te ontwikkelen en uit te voeren dat er op gericht is om kinderen en gezinnen een goede start te geven in het leren en leven. Hoe pakken jullie dit aan in Oud-Turnhout?

Liesbet: We zijn een heel kleine gemeente, bijgevolg hebben we een klein ploegje dat aan de Trampoline-ambities kan werken. Het heeft even geduurd vooraleer de neuzen in dezelfde richting stonden. We startten vanuit de vraag ‘wat willen we als lokaal bestuur betekenen voor gezinnen met jonge kinderen?’ en we hebben al grote stappen gezet. Eén van onze prioritaire actiepunten is het streven naar een betere samenwerking tussen de verschillende gemeentelijke diensten, zoals jeugddienst en OCMW. Verder zetten we in op meer samenwerking met scholen en kinderopvang en de uitbouw van een fysiek Huis van het Kind. Zo is er gekozen voor een aanpassing in het gemeentelijk organogram en werd de cluster Samenleving ingevoerd die, in tegenstelling tot andere clusters, horizontaal werkt, verweven met de andere clusters. De lijnen worden korter, de samenwerking intenser. Zo creëer je al een andere mindset. Dat hori-

zontaal werken zorgt er dus voor dat je elkaar versterkt en dat iedereen er de meerwaarde van inziet.

Hoe moeten we ons dat voorstellen, die neuzen in dezelfde richting?

Liesbet: Door een manager Samenleven aan te werven, door goed na te denken wat zijn of haar taakinvulling moet zijn, door na te denken hoe we aan een betere visietekst kunnen werken, een betere taakverdeling ... Onze mensen doen hun job met hart en ziel. En door dat goed te sturen, krijg je dat gemeenschappelijk verhaal. Zo is er in verschillende dossiers van de sociale dienst nog meer de reflex: hoe kunnen we gezinnen met jonge kinderen optimaal ondersteunen vanuit de Trampoline-ambities?

Door in te stappen in het Trampoline-project, hebben we gemerkt dat onze jeugddienst onderbemand was. We gaan nu een tweede persoon aanwerven. Deze twee deskundigen Kind, Jeugd en Gezin kunnen zich dan meer focussen; de ene op het jeugdwerk door in te staan voor een kwalitatieve opvang en jeugdwerking, de tweede deskundige op het beleidsmatige, zoals de uit-

---

‘Hoe kunnen we gezinnen met jonge kinderen optimaal ondersteunen vanuit de Trampoline-ambities?’

LIESBET DIERCKX

*Schepen van Kinderen, Jeugd & Gezin,
Sociaal Beleid en Onderwijs*

voering van het BOA-decreet, uitwerking, het lokale ‘Huis van het Kind’-verhaal in Oud-Turnhout, een versterkte samenwerking met onderwijspartners ...

We hebben dus meer ruimte gecreëerd. We merken dat er steeds meer verantwoordelijkheden bij de lokale besturen worden gelegd. Vaak zijn het complexe zaken zoals de uitwerking van het BOA-decreet. We zitten ook met een tekort aan plaatsen in de kinderopvang. Dan is het wel boeiend dat er vanuit het intergemeentelijk samenwerkingsverband RIT, Regio in Transitie (Beerse, Oud-Turnhout, Turnhout-Vosselaar, Lille, Kasterlee) in het ‘Huis van het Kind’ de krachten worden gebundeld. Zo is er het project Gezinskracht dat via 9 deelprojecten de ambitie stelt om op korte termijn 50% van de kinderen tussen 0-3 jaar een plaats toe te kennen in een toegankelijke en kwalitatieve kinderopvang in de stadsregio.

Het moment is niet ideaal: we komen uit de corona-epidemie, we pakken de vluchtelingen-crisis vanuit Oekraïne aan ... We worden dus overspoeld met nieuwe, complexe situaties. Maar het zaadje is geplant! Het mooie aan Trampoline is dat er ook aan de kleinere gemeenten is gedacht. De grotere steden hebben hun eigen expertise in huis die wij als kleine gemeente soms ontberen. Door Trampoline worden ook wij geïnspireerd.

Scholen gaven aan dat er steeds meer welzijnsvragen bij hen terechtkwamen. Vandaar dat gekozen werd om vanuit het Huis van het Kind outreachend aanwezig te zijn op school. Er vonden dit schooljaar twee zitdagen plaats. Hoe zijn die twee momenten verlopen?

Sofie: Heel positief. Het is erg belangrijk dat de scholen mee waren. Zij zorgden voor een warm onthaal van de ouders, zij vertelden ook over mijn aanwezigheid. Zo kwamen er toch een paar vaders naar mij toe. Ik kon dan praten over de rechten die ze hadden, ik kon doorverwijzen naar de speelpleinwerking, zorgen dat deze gezinnen de ‘Fietsbib’ leren kennen. Kleine dingen die toch voor mensen wel een verschil maken. Eén vader had ik al eens gezien, die had ik geholpen met een afbetaalplan. Later kwam die nog eens langs, opnieuw met een factuur voor een afbetaalplan. Door die band kun je concrete dingen voor mensen doen. Zo geraakt onze werking als Huis van het Kind meer ingebed, het is een dienstverlening die je aan de mensen kunt bieden. Ik heb me ook bewust voorgesteld als medewerker van het Huis van het Kind om niet nog meer drempels op te werpen voor gezinnen om met mij te praten. Door het feit dat ik ook als OCMW-medewerker aan de slag ben, heb ik natuurlijk wel die specifieke kennis om mensen ook verder op weg te helpen rond andere vragen.

Hoe heb je dat met de betrokken school aangepakt?

Sofie: Het idee van onze dienstverlening op school heeft tijd nodig gehad om te rijpen, zowel voor ouders als voor leerkrachten. Een school kijkt op een bepaalde manier naar kwetsbare gezinnen. Zo was er een leerkracht die mij aansprak over een kwetsbaar gezin dat veel noden heeft en waarvan ze hoopte dat het OCMW hen kon helpen. Maar ik kende dat gezin al een tijdje, we hebben er al een verleden mee. Het gebeurt soms dat scholen niet weten dat er reeds een zorgpad is opgestart bij het OCMW of vice versa.

Liesbet: Soms zijn er redenen waarom bepaalde mensen hun rechten niet kunnen opnemen. Een leerkracht denkt meer vanuit een buikgevoel, maar je hebt nu eenmaal regelgeving en procedures. Maar de betrokkenheid van die leerkrachten is wel erg hoog. Ik heb een pedagogische studiedag op school mogen meevolgen en voelde

—
'Dat de school het mogelijk maakt om zitdagen op school te organiseren, is een goede zaak.'

—
SOFIE GEUDENS
OCMW-medewerker

daar een grote bezorgdheid bij de kleuterleerkrachten naar ouder-school-samenwerking toe. Dus het wordt echt wel gedragen door de school, ze zien de meerwaarde van Sofies aanwezigheid op school.

Sofie: Het is de bedoeling om ermee door te gaan. Er zijn nog steeds mensen die we niet te zien krijgen op het OCMW of op andere activiteiten die we organiseren vanuit het Huis van het Kind. Dat de school het mogelijk maakt om zitdagen op school te organiseren, is een goede zaak. De betrokken school had ook de vraag om op hun startdag aanwezig te zijn bij het nieuwe schooljaar. Daar kunnen we dan met ouders spreken over de werking van de school, de verhoogde tegemoetkoming, de onderwijscheques, de UiTPAS, wat belangrijk is voor de naschoolse opvang, enzovoort. Het doel is uit te breiden naar de andere scholen.

Een andere actie is die van de Speelbabbels. Wat hoop je hiermee te betekenen voor gezinnen en kinderen?

Sofie: We hebben er nu in totaal al drie georganiseerd: voorlezen in de bib, er werd rond muziek gewerkt in Zweepes Ven en er was een themababbel rond bewegen in De Liereman. Met die Speelbabbels willen we een breder publiek bereiken, ontmoetingen organiseren ... We willen ook echt iets aanbieden aan jonge kinderen dat inspeelt op hun interesses. De ouders en grootouders spreken over hun kinderen en kleinkinderen, hun ervaringen als ouder.

'Kijk, ik fiets', een activiteit binnen de Speelbabbel, was een groot succes. We telden 18 grote kinderen, kleuters dus. Kinderen leerden hier in 3 uur fietsen met behulp van de unieke methode van Sportwerk. De 'Fietsbib' wordt gedragen door enkele vrijwilligers die fietsen voor een jaar ontlenen voor 20€, met een waarborg van 20€.

Op de planning staat ook de opstart van een fysiek Huis van het Kind?

Liesbet: Al deze acties passen ook in het Huis van het Kind-verhaal: we willen op langere termijn een fysieke plaats, een eerste aanspreekpunt, waar mensen naartoe kunnen komen met eender welke vragen over hun kinderen. We hebben voor het fysieke Huis van het Kind een mooie locatie op het oog, dus we kunnen nu hardop dromen! We willen diverse diensten, zoals het consultatiebureau, samenbrengen op die locatie. Het zou een start zijn om alles wat we nu aan het doen zijn onder één dak te brengen en uit te bouwen. Er is al een draagvlak voor binnen het College, nu moeten we het nog praktisch en financieel uitwerken.

Niel zet gezinsondersteuner in

In Niel zetten **Ilse Verhulst**, gezinsondersteuner bij het Huis van het Kind en **Fabiola Vandenbulcke**, begeleider bij buitenschoolse opvang en activiteiten, enthousiast mee de schouders onder het Trampolinetraject. We gingen met Ilse in gesprek over de acties die ze willen opzetten om kinderen een goede start in het leren en leven te geven.

—
'Ouders zoeken iemand aan wie ze hun vragen kunnen stellen, die hen helpt om de drempels naar de hulpverlening te overbruggen.'

—
ILSE VERHULST
gezinsondersteuner Niel

Wat zijn jullie brede Trampoline-ambities?

Ilse: "Het Huis van het Kind focust in het bijzonder op het jonge kind tussen 0 en 5 jaar, maar wij zetten ons in voor elk kind, in samenwerking met andere diensten en organisaties. Zo bijvoorbeeld met diensten van het lokaal bestuur zoals BOA, sociale dienst en dienst Vrije Tijd, met externe diensten en netwerken als Kind&Gezin, KOBO, Eén Gezin één Plan, de eerstelijnszone RupeLaar, de lokale scholen ... Door die samenwerking weven wij figuurlijk een Trampoline waarop kinderen kunnen springen naar hun toekomst. Alle kinderen ongeacht afkomst, taal, geloof, huidskleur, zorgbehoefte, cultuur of andere omstandigheid. Het is belangrijk dat elk kind alle kansen krijgt om zich te ontplooiën, om zijn talenten en kwaliteiten te ontdekken en er iets mee te doen. En dit op eigen tempo. De eerste levensjaren zijn heel belangrijk en alle positieve ervaringen die ze dan meekrijgen dragen ze mee voor later. Daarom vinden we het belangrijk dat we blijven investeren in **kwaliteitsvolle en toegankelijke kinderopvang** en onderwijs in onze gemeente. Daarnaast maken we ook werk van een brede ondersteuning aan gezinnen."

En welke prioriteiten hebben jullie hierin bepaald?

Ilse: "In de eerste plaats bouwen we verder op succesverhalen zoals de huiswerkbegeleiding, het lege brooddoosproject, het schoolzwemmen en Zomerschool. Deze succesverhalen hebben bruggen gebouwd. Begin deze zomer hadden we een heel aantal anderstalige nieuwkomers binnen onze gemeente. We bouwden een goede samenwerking op tussen de leerkrachten van de zomerschool, mezelf en de coördinator van de zomerschool. We werden geruggensteund door het beleid in de persoon van Belinda Mestiaen, Stafmedewerker sociaal beleid. Op die manier hebben we hen een mooie start kunnen bieden. Alle kinderen vonden met warme toeleiding en warm onthaal nog voor het nieuwe schooljaar startte een school in de eigen gemeente of een buurgemeente. **Samenwerkingen opzetten** en versterken is voor mij – voor de kinderen eigenlijk – heel belangrijk. Er zit zoveel wijsheid in het gezegde 'It takes a village to raise a child'."

Om werk te maken van die brede ondersteuning aan gezinnen, koos het bestuur om onder de vorm van een proeftraject te starten met een nieuwe functie: 'gezinsondersteuner'. Jij bent nu sinds een aantal maanden aan de slag als gezinsondersteuner?

Ilse: "Ja. Voorheen werkte ik als begeleider in de Buitenschoolse Kinderopvang, BKO. Via die weg stapte ik mee in het Trampoline-traject. Want ik was direct enthousiast over de thema's die er voorop staan zoals **gelijke kansen en warme transitie**. We zijn gestart met een bevraging van ouders. Dit gebeurde via focusgroepgesprekken, individuele gesprekken, een pop-up aanspreekpunt op een buurtpleintje en een online enquête. Uit die bevraging kwam naar boven dat ouders nood hebben aan een aanspreekpunt, aan informatie."

De functie van gezinsondersteuner is nieuw bij het lokaal bestuur van Niel. Ze is er gekomen doordat een vacature voor een maatschappelijk assistent bij het OCMW maar moeizaam ingevuld geraakte. Ik ondersteun dus ook gezinnen die in begeleiding zijn bij het OCMW, maar dan wel vanuit het Huis van het Kind, laagdrempelig, vrijwillig en zonder verplichtingen. In de beginfase combineerde ik mijn job als kinderbegeleider bij het BKO met deze van gezinsondersteuner,

maar dat werd te veel. Knopen moesten worden doorgehakt en momenteel werk ik nu enkel half-tijds als gezinsondersteuner. Ik mis wel de directe contacten met de ouders en de kinderen. Maar door mijn job als kinderbegeleider had ik heel wat ouders al op een informele manier leren kennen, los van hulpverlening.”

Je probeert dan een brug te vormen tussen de gezinnen in Niel en het OCMW?

Ilse: “Ik probeer een brug te vormen naar alle organisaties die van betekenis kunnen zijn voor gezinnen met een vraag of nood. Ja, zeker ook naar het OCMW. Van Welzijnsschakels en scholen krijg ik te horen dat ze het fijn vinden dat ze een beroep kunnen doen op een gezinsondersteuning om samen gezinnen te begeleiden **op alle levensdomeinen**. Uit de ouderbevraging was bijvoorbeeld ook de nood aan kennis en informatie over vrije tijd en ontmoeting duidelijk geworden. Ouders willen graag opvoedingsvragen ook met elkaar uitwisselen. Daar gaan we zeker mee aan de slag. Een groot voordeel is dat het Huis van het Kind een samenwerkingsverband is tussen Hemiksem, Niel en Schelle. In

Hemiksem heeft het Huis van het Kind een mooie, grote locatie. Daar werd dan ook het prachtige initiatief van de Babytheek genomen. Dankzij het samenwerkingsverband kan ik nu ook gezinnen van Niel daar naartoe leiden.”

Dus voor deze partners ben je als gezinsondersteuner echt een meerwaarde?

Ilse: “Ik ben nog niet zo lang bezig, maar wat ik hoor van bijvoorbeeld zorgcoördinatoren op de scholen is dat ze het allemaal erg druk hebben, zeker met huidige lerarentekort. Het komt dus goed uit dat ik scholen een beetje kan **ontlasten**. Zo heb ik een vraag doorgekregen om een gezin te helpen bij het zoeken naar een goede vrijetijdsbesteding voor de kinderen. Een andere school wil graag dat ik met de ouders praat over zindelijkheid. Mijn insteek is dan telkens: hoe kunnen we er samen aan werken? Hoe breng je ouders, leerkrachten, kinderopvang of onthaalouders, en ik als gezinsondersteuner samen om dat gezamenlijk aan te pakken? Ook de maatschappelijk assistenten van het OCMW zien de meerwaarde dat ik er ben. Ik kan op zoek gaan naar oplossingen voor bepaalde probleempjes,

Heb je vragen over opvoeden of opgroeien?

Open zitdag gezinsondersteuner

Elke woensdag
10.00 - 12.00 uur
Buurthuis Niel
Achturenplein 13

WELKOM!

mensen die nog weinig Nederlands praten helpen zoeken naar een school bijvoorbeeld. Dus ik ben bruggen aan het bouwen en mijn collega's wat aan het ontlasten in hun dossiers rond opgroeien en kinderen, rond eender welke hulpvraag eigenlijk. En dat kan heel ruim gaan: zindelijkheid, vrije tijd, naar school gaan ..."

Je partners wat ontlasten is één ding, kun je ook voldoende aanspreekpunt voor de ouders zelf zijn?

Ilse: "Dat is de bedoeling, dat kwam ook uit de bevraging met ouders: ze zoeken iemand aan wie ze hun vragen kunnen stellen, die hen helpt om de drempels naar de hulpverlening te over-

bruggen. Daarom zijn we gestart met een **open consultatie** op woensdagvoormiddag in het buurthuis. Gezinnen kunnen gewoon binnenspringen met een vraag. Indien nodig verwijst ik dan door en zorg ik voor een warme overdracht. Als ik vragen per mail krijg, probeer ik hen naar die voormiddag te leiden. Het vraagt nog wel tijd om de mensen op de hoogte te stellen van deze nieuwe functie. Via de communicatiekanalen van het lokaal bestuur – het gemeentelijk infoblad, de website, de Facebook-pagina en een folder – het initiatief aan de Nielenaar bekendgemaakt. Ik ben ook in gesprek gegaan met de scholen en Welzijnsschakels om te kijken op welke manier we de ouders het best kunnen informeren."

Wat zijn jouw eerste indrukken in deze nieuwe job?

Ilse: "Ik krijg heel warme feedback en **appreciatie** van de gezinnen die ik verder geholpen heb. Ik loop op straat en gezinnen klampen me aan. Dat is fijn om mee te maken. Ook de scholen vinden het fijn dat er connectie met een breder netwerk."

Wat vind je zelf de prioriteit voor een gezinsondersteuner?

Ilse: "Er zijn voor gezinnen met vragen. Mensen helpen om door het bos de bomen terug te zien. De wereld wordt boeiender, maar ook complexer en moeilijker. Ik sprak onlangs met twee moeders die net bevallen zijn, die Nederlandse les willen volgen maar die hun baby's nog niet willen afstaan. Over dit soort vragen moeten we samen oplossingen zoeken. Veel verschillende culturen komen samen, en dat vraagt om dialoog, samenwerking ... Er zijn ontzettend veel thema's om rond te werken. Dus moeten we ons de vraag stellen hoe we dat **gezamenlijk gaan aanpakken**. Daarom is dit soort functie wel nodig."

Ravels – op het spoor van warme transitie

In de Trampoline-missie van de gemeente Ravels spreekt duidelijk de wil van de werkgroep om zich in te zetten voor een goede, warme en geleidelijke overgang van thuis naar kinderopvang of kleuterschool. Met aandacht voor kwetsbare en/of anderstalige gezinnen. De werkgroep wil de verschillende diensten rond dit speerpunt nog beter doen samenwerken.

De werkgroep in Ravels start niet in het luchtledige. Het OCMW komt er op school op afspraak in specifieke zorgsituaties, er zijn onderwijscheques ter beschikking voor ouders met een beperkt inkomen (deze worden rechtstreeks in mindering genomen van de schoolfactuur) en de directies van alle basisscholen komen geregeld samen om onder meer gezamenlijke acties te bespreken. Zo is het **'Charter Kansrijke School'** uit dit overleg gegroeid, om samen met het lokaal bestuur te ijveren voor een sterkere strijd tegen kansarmoede. Op het overleg komt een en ander aan bod: de vorming van een kleuterparticipatiebeleid, bespreking van gemeentelijke initiatieven (zoals gratis laptop voor elk kind, besteding budgetten verkeersveiligheid, busdienst gemeente ...), vormgeving van het Trampoline-project, uitwisseling van ideeën rond ouderbetrokkenheid ... We spraken met **Carine Couwenberg**, schepen van Onderwijs, over de verdere plannen voor het Trampoline-project.

Peuterspeelpunt

Een eerste actie is het organiseren van een peuterspeelpunt, dit wordt in onze gemeente de **'Speelbabbel'** genoemd. Doel van zo'n speelpunt is elkaar ontmoeten, een netwerk opbouwen en speelkansen bieden aan kinderen in een rijke, veilige omgeving.

"Ook in Ravels willen we een peuterspeelpunt opstarten", zegt Carine. Het thema van 'warme transities' ligt hieraan ten grondslag: kinderen die nog nooit bij een crèche of een onthaalmoeder zijn geweest, maken op die manier toch kennis met de schoolse context. We willen op die manier ook verbinding creëren tussen ouders. We hopen dat kwetsbare ouders erop afkomen, om zo contact te leggen met andere ouders. De insteek is wel: een inclusieve benadering, we mikken op alle ouders."

Ravels bekijkt de mogelijkheid om een wekelijks ontmoetingsmoment voor ouders te organiseren. Carine: "We bekijken binnen de gemeente nog hoe we daar personeel voor vrij krijgen. Misschien kunnen twee mensen om de beurt het speelpunt bemannen. We moeten het hele financiële plaatje nog bestuderen, om te zien of het financieel te verantwoorden is. We weten immers nog niet hoeveel gezinnen hier gaan op afkomen."

Ravels is een kleine en uitgestrekte gemeente zonder een uitgesproken kern, met vijf deelwijken: Poppel, Weelde, Weelde-Statie, Ravels en Ravels-Eel. Een peuterspeelpunt lijkt daarom handiger in een stedelijke context met een herkenbare kern met veel inwoners errond. Dit aanpassen aan een **meer landelijke context** is niet evident. "Die vraag stellen we ons ook", zegt

Carine. “Gaan mensen wel naar een centraal punt komen? Hoe gaan we mensen met vervoersproblemen kunnen bereiken? Is dat niet een hoge drempel? Daarom is het voorlopige idee om er een proefproject van te maken voor de komende zes maanden, om daarna te evalueren hoe het loopt.” Is een mobiel peuterspeelpunt een optie? Carine: “We denken er inderdaad ook aan om het op verplaatsing te organiseren, maar misschien gaat dat onduidelijk worden voor de mensen: ‘waar was het nu ook alweer vandaag?’ Een centrale plek biedt dus het voordeel van de duidelijkheid. We zouden het willen organiseren in de lokalen van de buitenschoolse opvang ‘t Warreltje. Dat geeft al het voordeel van de aanwezigheid van een grote variatie aan speelgoed en aangepaste lokalen. Misschien moeten we eraan denken om in de vakanties ‘op toernee’ te gaan in de deelwijken en zo soms een mobiel peuterspeelpunt mogelijk maken.”

Hoe ziet zo’n peuterspeelpunt er concreet uit? Carine: “We willen werken met diverse hoeken: een bouwhoek, leeshoek, knutselhoek, een variahoek die elke week anders is, enzoverder. Zo kan de overgang naar de kleuterschool toch iets kleiner zijn. Om half elf voorzien we een fruitmomentje, vervolgens kunnen de kindjes weer verder spelen en ontdekken.” Voor de ouders staat er ook een tafel waaraan ze zich rustig

—
‘Er zijn in de scholen al heel wat acties opgezet rond een goed onthaal- en wenbeleid. Maar met Trampoline willen ze nog een stapje verder gaan.’
—

kunnen zetten met een kopje koffie of thee. Zo ontstaat de mogelijkheid om in gesprek te gaan met andere ouders, elkaar te ontmoeten.

Het peuterspeelpunt wordt niet gezien als opvang. Het doel is dat ouders samen spelen met hun kind in een andere omgeving, met andere kinderen én andere ouders.

Warme transities

De directies van de 5 basisscholen van alle netten komen om de drie maand samen. Telkens vertelt de Trampoline-werkgroep over de stand van zaken van het project. Op zo’n overleg hebben de directies beslist om rond het thema van warme transities te werken. Er zijn in de scholen al heel wat acties opgezet rond een goed onthaal- en wenbeleid. Maar met Trampoline willen ze nog een stapje verder gaan. Carine: “Zo vroegen we hen of ze aan kleuterleerkrachten ideeën kunnen opvragen hoe de **overstap van de onthaalmoeder of thuis** naar het kleuteronderwijs nog beter zou kunnen. Daar hebben de kleuterleerkrachten goed op gereageerd. Op het volgende overleg in oktober gaan we met die ideeën aan de slag. Enkele van de ingebrachte ideeën: meer visueel werken met filmpjes of foto’s, een filmpje maken waarbij de instapjuf uitlegt hoe een kleuterdag eruitziet, met veel beelden zodat

ook anderstalige ouders goed mee zijn. Er zijn ook ideeën om ouders met hun net ingeschreven kindje iets meer te laten meedraaien in een klasje. Dat betekent een stapje verder gaan dan ‘eens komen kijken voor een half uurtje’, bijvoorbeeld van de ochtend tot aan de eerste speeltijd.”

“Met de directies willen we graag aan een algemeen kader maken”, vervolgt Carine, “een oplijsting van ideeën die alle kleuterleerkrachten zien zitten. We denken aan een soort **engagementsverklaring** in bijvoorbeeld een officieel document. Het zou fijn om te kunnen stellen: wij, basisscholen van Ravels, willen minimaal dit kader uitvoeren om kinderen warm te laten instromen in het kleuteronderwijs.”

Elke school zal uiteraard vrij kunnen beslissen om dit concreet uit te werken of er originele acties bij te bedenken. “Vanuit de gemeente denken we aan een aftelkalender voor de kinderen”, zegt Carine, “waarbij kinderen blaadjes kunnen aftrekken tot aan de eerste schooldag. Zo’n blaadje kan dan ook informatie bevatten zoals over het toiletbezoek.”

Een ander idee is ‘**jobschaduw**en’ zodat beginnende kleuterjuffen een paar uurtjes kunnen meedraaien in een crèche. En omgekeerd, dat nieuwe kinderbegeleiders een half dagje in een kleuterschool. “Dat moeten we goed organiseren”, zegt Carine. “Een hele of halve dag even in een kleuterschool aanwezig zijn, is bijvoorbeeld voor onthaalmoeders niet evident, want die hebben dan geen inkomen. Maar we willen inzetten op ‘beleving’, want we weten dat die indrukken beter blijven hangen.”

Anderstalige ouders

Tot slot wil de Trampoline-werkgroep inzetten op acties die de **communicatie** met anderstalige ouders kan verbeteren. Carine: “Daar denken we al langer over na. Er is een gebrek aan tolken, we zien dat het niet makkelijk is om deze groep ouders naar school te krijgen ...” Voor deze actie is Lieve Lenaerts, expert van het Turnhoutse Hl-VSET, aangesproken. Die zal het komende schooljaar vier sessies verzorgen over deze thematiek. “We mikken niet alleen op het schoolpersoneel om deze sessies te volgen. We denken ook aan andere diensten, zoals de buitenschoolse opvang, Kind en Gezin, sport- en vrijetijdsinitiatieven ...

Babyborrel in Rumst, samen actief in de buurt

Huis van het Kind Rumst organiseert samen met partners uit Rumst een feestelijke babyborrel. Alle gezinnen met kinderen geboren in 2021 krijgen een uitnodiging voor een tuinfeest. Die dag is vooral een ontmoetingsdag, met en voor ouders, kinderen en professionals die betekenisvol zijn voor jonge gezinnen, met meerdere infostands over gezondheid en ontwikkeling van baby's, peuterspeelmomenten en kinderopvang. En dit doen ze omdat ze in Rumst weten dat samenwerken om gezinnen te ondersteunen het verschil kan maken. We spraken met **Krista Michiels**, Expert Onderwijs en Opgroeien.

Samenwerken in het ondersteunen van gezinnen

Door samen te werken met lokale organisaties die in contact komen met gezinnen met jonge kinderen, zorg je ervoor dat je je gezinnen vaak beter bereikt. Een lokaal samenwerkingsverband laat ook toe het aanbod beter afstemmen op de noden van kinderen en gezinnen in de buurt. Het helpt bovendien om het aanbod voor kinderen en gezinnen minder versnipperd te organiseren. Maar een lokaal netwerk uitbouwen gaat niet vanzelf. Het vraagt **visie, tijd en middelen**. Samenwerken met verschillende partners en de gezinnen uit de buurt betekent immers voortdurend blijven zoeken. Een constant proces van plannen, uitvoeren, reflecteren en bijsturen.

Iedereen is sterk in 'iets'

Versnippering is vaak een probleem omdat de sectoren sterk zijn in hun specialisme maar hun partners in de buurt onvoldoende kennen. Dit zorgt ervoor dat de dienstverlening voor kinderen en ouders soms gefragmenteerd of

versnipperd is. Elke sector heeft zijn eigen jargon, eigen kaders, werkwijzen waardoor ouders vaak niet weten bij wie ze kunnen aankloppen met hun vragen of waardoor het toeleiden of doorverwijzen vanuit een of andere organisatie niet eenvoudig is.

In **Rumst** werken meerdere partners samen in een **netwerk**. Zo behoren het Huis van het kind, het Sociaal huis, het lokaal dienstencentrum, Kind & Gezin, de bibliotheek, kinderopvangdiensten, gezinscoaches tot dit netwerk. Zij geven mee vorm aan de doelstellingen en acties. Ze onderzoeken hoe ze ouders op velerlei manieren in contact kunnen brengen met meerdere diensten. Het is belangrijk dat elke ouder op de hoogte is van de beschikbare basisvoorzieningen van de gemeente Rumst. Hiervoor wordt outreachend gewerkt om ouders en kinderen actief te betrekken. Het netwerk streeft ernaar een vijftal ontmoetingsmomenten te organiseren. Het netwerk wil in de buurten zichtbaar zijn, en dus trekken ze er op uit. Ze gaan naar scholen en plekken waar ouders komen.

—
‘Het is belangrijk dat elke ouder op de hoogte is van de beschikbare basisvoorzieningen van de gemeente Rumst.’
—

De mens en de organisatie

“Zo’n ontmoetingsmoment brengt mensen samen”, verklaart Krista. “Ouders kunnen op een informele manier kennismaken met de verschillende diensten. Zo praat Leen Mispeters, verpleegkundige bij het consultatiebureau Kind en Gezin met meerdere ouders, want ouders kunnen bij haar terecht met vele vragen over hun jonge kind. Ouders kunnen een gesprekje voeren met een vroedvrouw. Alle locatieverantwoordelijken van de buitenschoolse opvang geven graag een woordje uitleg over de het naschoolse aanbod in Rumst. Er is ook een informatiestand die draagdoeken aanprijst. Ouders kunnen die zelf eens uitproberen.”

Ontmoeting als kracht

“Alle ouders en kinderen ontvangen in Rumst een geboortegeschenk”, vervolgt Krista. “Ouders kunnen dit afhalen in de bib, het sociaal dienstencentrum. Bij het afhalen krijgen ouders al heel wat informatie over de basisvoorzieningen in Rumst. Ieder jaar organiseert het netwerk een babyborrel omdat we ervan overtuigd zijn

dat we meer ouders kunnen bereiken en meer informatie geven op een feestje. Naast ouders informeren is ontmoeting en sociaal contact tussen ouders en kinderen, ook onderling, een belangrijke vorm van opvoedingsondersteuning.”

“Ik vind het fijn om andere ouders met jonge kinderen uit Rumst te ontmoeten”, getuigt Sofie, mama van Lan. “Ik was ook wel nieuwsgierig naar het aanbod voor jonge kinderen in Rumst. Ik kwam net een vroegere collega tegen, ik wist niet dat ze ook een baby had. En ja, we kunnen hier fietsen lenen, zo heb je altijd een fiets op maat van jouw kind.”

“We kwamen vooral voor het sociale contact”, vertelt Jana. “Onze zoon Mauro is nu 16 maand. Corona zorgde ervoor dat Mauro nog maar weinig contact had met andere kinderen.”

“De leendienst voor de fietsen vind ik wel een goed initiatief”, vertelt Bart, papa van Ciubella, Analuna, Emilio-Louis en René-Valentino. “Met vier kinderen lijkt me zo’n uitleendienst wel handig. Ik kende ook niks over het aanbod van de buitenschoolse opvang en ik wil ook eens naar zo’n peuterspeelpunt gaan.”

Jong en oud genieten samen

Krista besluit: “We organiseren dit feest heel bewust samen met Marijke Samson, de verantwoordelijke van het dienstencentrum. Marijke zet ook in op het intergenerationeel werken. Dit is dus een win-win voor het netwerk en het centrum. Alle bewoners zijn samen met de gezinnen met jonge kinderen uitgenodigd in hun tuin voor het aperitief en een hapje. Zo werken we samen aan ontmoeting en sociale cohesie binnen Rumst.”

Een schoolbox is veel meer dan een doos, weten ze in Turnhout

Enkele kinderen bouwen torens, kokkerellen of puzzelen in de stand van Iris Loots, Medewerker Van het team Onderwijs, gelijke kansen en haar collega's van het Peuterspeelpunt in Turnhout. Twee ouders observeren hun peuters die op de mat spelen. Na een tijdje zitten ze gezellig met elkaar te praten. Ze ontdekken dat hun peuter binnenkort naar eenzelfde school zal gaan. De twee kinderen worden even uit hun spel gehaald. De ene mama vertelt dat de jongen straks ook naar dezelfde school zal gaan. Even later spelen ze samen op de mat. Een medewerker van peuterspeelpunt kijkt samen met een ouder naar een kort filmfragment. Kinderen en ouders zien wat kinderen beleven op school. Ouders krijgen ook informatie over het dagverloop, over wat kinderen nodig hebben om naar school te gaan – denk maar aan een flesje met water, een stuk fruit, een boterham, wat reservekleertjes. Een ontmoetingsmoment met een speciale doos ...

—
**‘We willen vooral luisteren
of ouders vragen hebben
over de belangrijke stap
naar de kleuterschool.’**
—

IRIS LOOTS,
Medewerker van het team onderwijs, gelijke kansen

‘Ik ga naar school’

De leerplicht in België start sinds september 2020 op vijf jaar. Kleuters jonger dan vijf jaar zijn niet verplicht om naar school te gaan. In België is er een vrije schoolkeuze, ouders kiezen een school in de buurt of verder weg, ze kiezen voor een officiële school of vrije school, godsdienstgebonden of een neutrale school, een traditionele of methodeschool. Het is niet eenvoudig om als ouders een school te kiezen voor je kind, om te weten wanneer je dit moet doen en hoe. Daarom ontwikkelde de **werkgroep kleuterparticipatie** uit Turnhout een **schoolbox**. Deze box kunnen alle ouders ophalen tijdens een van de vier startmomenten die door de dienst flankerend onderwijs georganiseerd worden. Daarna kunnen ouders de box ophalen in de peuterspeelpunten. Deze startmomenten worden georganiseerd door het lokaal bestuur, dienst flankerend onderwijs.

Wanneer schrijf ik mijn kind in?

In Vlaanderen maken ouders al vroeg een schoolkeuze. Inschrijven doe je in het voorgaande schooljaar. De startdatum van inschrijven kan verschillen per school. De basisscholen in Turnhout stapten in het schooljaar 2019-20 over naar een digitaal inschrijvingssysteem.

Ouders krijgen een uitnodiging in de bus om zich **digitaal aan te melden**. Ze geven aan in welke school ze hun kind willen inschrijven. Eens aangemeld, kan je als ouder jouw kind inschrijven. Je merkt het al, zo'n inschrijvingsprocedure is niet eenvoudig. Je moet vooreerst jouw kind soms al een jaar op voorhand inschrijven en aanmelden. Inschrijven en instappen zijn niet hetzelfde. Inschrijven doe je in januari, februari of maart, volgens school en voorrangsregels. Want naast de inschrijvingsdatum gelden er ook nog voorrangsregels voor bepaalde groepen, denk maar aan broers en zussen die al in de school ingeschreven zijn, kinderen van personeel van de school, indicatorleerlingen ... Dit vraagt toch een ruggensteuntje.

Inschrijven is niet voldoende

Quasi alle kinderen van 2,5 jaar schreven zich in op een school. Maar het aantal inschrijvingen zegt op zich niets over de kleuterparticipatie. In Turnhout maakt men zich immers zorgen over de niet zo denderende score op het vlak van regelmatige aanwezigheid in de scholen. In het schooljaar 2018-2019 zijn slechts 84,9% van de 5-jarige kleuters voldoende aanwezig om over te stappen naar het eerste leerjaar. Er werd een tijdelijke werkgroep kleuterparticipatie opgericht. Eén van de acties was de opstart van een tijdelijke werkgroep om een **preventieve aanpak** voor de ouders te onderzoeken. Meerdere organisaties in Turnhout sloten hierbij aan: CLB, Kind en Gezin, zorgcoördinatoren van de drie onderwijsnetten, kinderopvang, de Thomas More-hogeschool, Huizen van het Kind, LIGO (Centrum voor basiseducatie), het LOP, de brugfiguur onderwijs, peuterspeelpunten, Door Elkaar (expertisecentrum met oog voor diversiteit), de kinderadviseur, het lokaal bestuur, de provincie, de stedelijke communicatiedienst en een reclamebedrijf.

Participeren maakt ons samen sterk

De werkgroep onderzocht drempels die ouders en leerkrachten ervaren bij de instap naar de kleuterschool. Of een kind al dan niet participeert aan het kleuteronderwijs start lang voor de werkelijke instap. Als je alle kinderen en ouders alle kansen willen bieden, ondersteun je ouders tijdens de kantelmomenten tussen de verschillende levensfasen, zelfs van voor de ge-

boorte. De werkgroep wil inzetten op de maximale participatie aan het kleuteronderwijs vanaf 2,5 jaar voor alle kinderen, met bijzondere aandacht voor maatschappelijk kwetsbare kinderen. Maar als je inzet op een maximale participatie zet je ook in op **kwalitatieve participatie**, om kinderen de maximale groei- en ontwikkelingskansen te bieden. Het is dus niet voldoende om ouders te overtuigen van het belang van kwaliteitsvol onderwijs. Ook de professionelen die ouders en kinderen toeleiden naar het onderwijs en warm onthalen tijdens en na de instap, spelen een cruciale rol. Het lokaal bestuur zet hier ook in op een zorgcontinuüm dat start van bij de geboorte waarbij organisaties samenwerken en ouders versterken en ondersteunen bij het opvoeden van hun kinderen.

Wat zit er in de box?

De werkgroep kleuterparticipatie ontwikkelde voor ouders met jonge kinderen een schoolbox met allerlei informatie over de school. Elk kind ontvangt een verjaardagskaart en een uitnodiging om samen met hun ouders een 'Ik ga naar

school'-box op te halen in een van de peuterspeelruimtes of op een ander evenement voor ouders met jonge kinderen. In de doos zit een grote vertelplaat met een afbeelding/tekening van een momentopname tijdens een schooldag, een set vetkrijtjes, een kleur- en vertelboekje, een strandbal en een fluostrip. Op de doos staan meerder QR-codes, die naar enkele tutorials verwijzen. Zo is er een **Groeitutorial** waarbij ouders aan de hand van een aantal stappen zien waarom kleuteronderwijs belangrijk is voor de verdere ontwikkeling van de kinderen. Het filmpje toont kleuters in verschillende levensfasen waarbij ze vaardigheden ontwikkelen op cognitief, motorisch en socio-emotioneel vlak. De Feelgood-tutorials nemen de drempels weg die ouders voelen over de zorg die hun peuter krijgt in de klas: "Hoe gaat de juf om met de kinderen, gelijkwaardigheid ouders – juf, ...".

Ontmoeten is belangrijk

Turnhout organiseert meerdere activiteiten voor gezinnen met jonge kinderen. Naast een leuke tijd is de ontmoeting van andere ouders,

kinderen en professionelen' zeker een belangrijke doelstelling. Zo organiseert de bibliotheek ieder jaar een **Boekstartdag**. Dit is een initiatief van de Vlaamse overheid waar vele bibliotheken aan meewerken. Boekstart heeft twee belangrijke doelstellingen. Enerzijds bezorgen de medewerkers van de bib een boekenpakket aan de gezinnen met een woordje uitleg over het de meerwaarde van voorlezen. Anderzijds willen ze gezinnen laten kennismaken met de bibliotheek, en dit voor alle gezinnen met peuters van Turnhout. Ouders komen hun boekenpakket ophalen en worden uitgenodigd om te snuisteren in de vele boeken, te genieten van allerlei workshops voor jonge kinderen en ouders.

Zo organiseert de bibliotheek ook in 2022 hun boekstart met allerlei workshops. "Een ideaal moment om vanuit gelijke kansen Onderwijs een ontmoetings- en informatiestand op te zetten in de bib", vertelt **Iris Loots**, medewerker van het team onderwijs, gelijke kansen, Stad Turnhout. "Samen met de collega's van het peuterspeelpunt spreken we ouders aan over de nakende instap naar de kleuterschool van hun peuter. Ouders kunnen op deze ochtend een 'ik ga naar school'-box ophalen. Tijdens zo'n 'ophaalmoment' willen we vooral even praten met

ouders. We geven een woordje uitleg over de inhoud van de box en de QR-codes. Maar we willen vooral luisteren of ouders vragen hebben over de belangrijke stap naar de kleuterschool. Hebben ze reeds een schoolkeuze gemaakt? Is hun peuter reeds ingeschreven? Zijn de inschrijvingsprocedures duidelijk of hebben ze hierbij wat ondersteuning nodig? Medewerkers van de werkgroep kleuterparticipatie en peuterspeelpunt staan klaar om ouders te helpen bij de inschrijving, want zo'n digitale inschrijving is niet altijd eenvoudig."

Informatie op maat van elk gezin

Wat als een ouder niet aanwezig kan zijn op zo'n contactmoment van een peuterspeelpunt of evenement waar ook de dienst onderwijs & gelijke kansen aanwezig is met de kleuterbox? Dan kan een ouder de box ophalen in het peuterspeelpunt. Een ouder kan ook uitgenodigd worden voor een individueel moment waarop de box met een woordje uitleg over school gegeven wordt. De werkgroep wil ook **op maat van elk gezin** werken en dus kan een maatschappelijk assistent, medewerker van Kind & Gezin of een brugfiguur een afspraak maken voor een huisbezoek bij de gezinnen die hun kind nog niet inschrijven.

REDACTIE TRAMPOLINE ZOMEREDITIE 2022

Caroline Boudry, Jan De Mets en Liesbeth Lambert

VBJK

<https://vbjk.be/nl/projecten/trampoline>

CONTACT

Ylona VANDENSANDE

Stafdienst – Departement Ontwikkeling en Educatie

Projectcoördinator Trampoline

Koningin Elisabethlei 22, 2018 Antwerpen

T +32 3 240 61 73, M +32 496 64 14 53

Lokale besturen in actie voor kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen

TRAMPOLINE is een initiatief van de Provincie Antwerpen, onder impuls van gedeputeerde Kathleen Helsen. Acht lokale besturen bundelen hun krachten om basisvoorzieningen voor jonge kinderen en gezinnen in hun gemeente/stad verder kwaliteitsvol te ontwikkelen. Doel is betere ontplooiingskansen voor kinderen van bij de start creëren en zo op lange termijn vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen.

TRAMPOLINE staat voor: **s**Timuleren van **R**ijke leerervaringen voor **A**lle kinderen en jongeren **M**aximaal met **P**rofessionals en **O**uders door **L**okaal **I**n te zetten op **N**etwerken **E**n samenwerking. TRAMPOLINE brengt, onder begeleiding van vzw VBJK en de Provincie Antwerpen, relevante lokale partners samen om deze uitdagingen en kansen aan te pakken. Het VBJK-projectteam coacht de lokale werkgroepen individueel én brengt ze samen in Lerende Netwerken. In het opstartjaar (2020-21) lag de focus op kennisverwerving over kwaliteitsvolle basisvoorzieningen via de organisatie van vier verdiepingsdagen met focus op de regierol voor lokale besturen. Dat mondde uit in een actieplan in elk van de betrokken gemeenten.

In 2021-22 begonnen zeven lokale werkgroepen hun actieplan uit te voeren. Deze zomereditie 2022 brengt per gemeente een levendige schets over de acties die in uitvoering zijn.